

Aba-Novák Vilmos (1894-1941)

Női aktok, 1921.

Olaj, vászon, 109x103 cm

Jelezve jobbra lent: Aba-Novák 21.

Kiállítva:

• Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918-1928. Magyar Nemzeti Galéria, 2001. szeptember - 2002. február, katalógus: 66. (reproduktálva: 127. oldal)

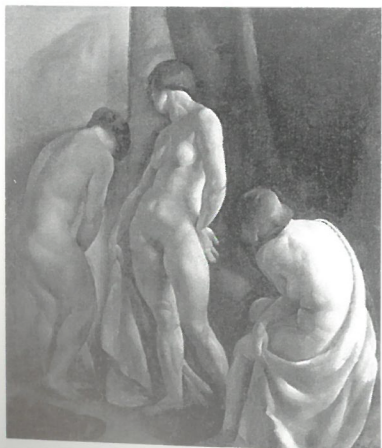
Provenienca:

• Az 1920-as évek első felétől Péterfy Lajos, majd örököseinek gyűjteményében.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft

Kmetty János: Két álló női akt drapériával, olaj, vászon, 1918 körül Ferenczy Múzeum, Szentendre

Patkó Károly: Fürdőzők, olaj, vászon, 1923., Magyar Nemzeti Galéria

Művész és műbarát

Az Aba-Novák Vilmos baráti köréhez tartozó Péterfy Lajos (1894-1944) építészetet tanult, majd a Gamma Villamossági Műveknél dolgozott 1935-től haláláig, kereskedelmi igazgatóként. Fiatalon eljutott Nagybányára, ahol Réti István korrigálta, alkotásait már 1914-től bemutatták a Művészház, majd a Műcsarnok kiállító-sain. Gyűjteményében az általa támogatott Nemes Lampérth József tusrajzai mellett többek között Vaszary János, Rippl-Rónai József és Mednyánszky László festményei kaptak helyet. Aba-Novák egy korai aktos kompozícióját is megvásárolta, melynek történetét a közelmúltban idézték fel újra: „Az aktkép modelljét a művész utóbb elvette feleségül. Mivel a festmény már elkelt, s Aba-Novák kényelmetlenül érezte magát, hogy az akt egy agglegény lakásában függ, felajánlotta a tulajdonosnak, hogy cserébe öt képet választhat szabadon a műterméből. Ám a gyűjtő - egyébként a művész jóbarátja, akivel még éveken át levelezett - nem állt kötélnek: a mű nála, majd leszármazottainál maradt. Sőt mellé került több, főként cirkuszi témájú, harmincas évekbeli Aba-Novák alkotás...” (Ébli 2002. 19.)

Aktok enteriórban

Az 1920-as évek klasszicizáló festészetét és grafikáját összefoglaló, tudományos igényű katalógussal kísért kiállítás az elmúlt év őszén nyílt meg a Magyar Nemzeti Galériában. Az *Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918-1928* című tárlaton, születése után csaknem 80 esztendővel került először a szélesebb nyilvánosság elé Aba-Novák Vilmos aktkompozíciója, Szőnyi mellett Patkó Károly, Paizs Goebel Jenő és Korda Vince festményeinek társaságában. A mitológiai-bibliai aktképekkel szemben ezeken az enteriórban ábrázolt jelenetekben a nőalakok egyszerű, hétköznapi szituációban jelennek meg: fürdés előtt vagy után, pihenés, öltözködés vagy szépítkezés közben. „Aba-Novák fürdőző-törülköző nőalakjai (...) Patkó monumentális aktjainak közeli rokonai, de fokozatosan bővülő kompozíciói egyre több figurát és kelléket vonultatnak fel” - írta Zwickl András a kiállítás katalógusában. „Az 1921-ben készült *Női aktok* című képen az alakok - ugyanaz a modell megkettőzve -, a vörös drapéria, a letakart asztal és a falra tűzött papírlap esetleges együttesét egy külső keret, történet vagy cím fogja egységbe. Aba-Novák 'a tapintási érzék felkeltését' állítja középpontba, és 'a nyugodt világlátásban megfigyelhető súlyos formákat, azok viszonyait' kutatja. A magabiztosan megkomponált képen ugyan a tömegek plaszticitása a legszembetűnőbb, a vaszkos formákat azonban kezdi fellazítani a fény és a sötét tónusokban ott vibrálnak a még rejtőzködő komplementer reflexek.” (Zwickl 2002. 126-127.)

Előképek és analógiák

Képünk monumentális felfogású, plasztikusan, szinte szobrászian megfogalmazott figurái több, ebben az időszakban készült Aba-Novák festményen is szerepelnek. Legközelebbi analógiaként említhetjük a szolnoki Damjanich János Múzeum műtermi szituációban megjelenő, drapéria mellett falhoz támaszkodó, hasonló felfogású női háttaktját (*Akttanulmány*, 1921., Damjanich János Múzeum, Szolnok, Zwickl 2002. 8. kép), illetve azt a magántulajdonban őrzött kettős aktkompozíciót (*Aktok*, 1921 körül, magántulajdon, Zwickl 2002. 127. oldal), melyen szűkebb kivágatban, szintén elő- és hátulnézetben, drapériákkal jelennek meg a modellek. Az 1920-22 között készített aktos kompozíciók rokonait az 1910-es évek második felében kiállító *Fiatalok /Hetek/* művészcsoporthat munkái, Kmetty János, Dobrovics Péter és Perlrott-Csaba Vilmos festményei között találjuk meg. Aba-Novák Vilmosra saját bevallása szerint különösen Kmetty alkotásai voltak nagy hatással - például a *Két álló női akt drapériával*, 1918 körül (Ferenczy Múzeum, Szentendre) -, szoros baráti kapcsolatukat néhány Kmettynek ajándékozott, dedikált korai Aba-Novák rézkarc (a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményében) is bizonyítja.

(-ts)

